

Datum: 22 februari 2018
Aan: Leden Auditcommissie
Van: Fred Ruiten, Concernstaf
Onderwerp: Doelenbomen, indicatoren en Turap nieuwe stijl

Geachte leden van de auditcommissie.

In de bijeenkomst van 7 december van de auditcommissie is gesproken over een aantal zaken die betrekking hebben op de (kwaliteit van de) informatievoorziening aan de raad. O.a. is gesproken over de aanpak van de begroting 2019-2022 en de informatie in de Turap. In dit memo gaan we in samenhang in op deze twee onderwerpen. We behandelen:

1. Kader
2. Verkenning mogelijkheden tot aanpassing
3. Voorstel

1. *Kader*

In 2018 moet er een verbeterslag worden gemaakt in de kwaliteit van de doelenbomen en de daarbij passende indicatoren. Omdat 2018 een jaar is waarin verkiezingen en daarop volgende college-onderhandelingen effect hebben op de koers van de gemeente, moet gezocht worden naar wat mogelijk is binnen deze omstandigheden. Besproken is eerder dat het gewenst is 2018 geen 'verloren' jaar te laten zijn maar te kijken wat mogelijk is. Daarbij moet ruimte zijn om in te spelen op de uitkomsten van de collegeonderhandelingen.

Vanuit de 2^e Turap kwam naar voren dat de informatievoorziening nog niet uitontwikkeld is. De raad heeft eerder aangegeven dat de omvang van de Turap beperkt moet zijn en dat daarom de inhoud vooral moet gaan over de afwijkingen. Dit is ingevuld door middel van een stoplichtrapportage, waarin inhoudelijke en financiële afwijkingen worden toegelicht. Omdat de inhoudelijke afwijkingen subjectief zijn - er bestaan hiervoor weinig harde normen - is het de vraag wanneer er sprake is van een afwijking. Daarbij komt dat op dit moment het Sociaal Domein ook nog een eigen tussentijdse rapportage maakt voor de raad. Ook bestaat de indruk dat de vormgeving nog weinig aantrekkelijk is omdat vooral tekst wordt gegeven en weinig tabellen, foto's, relevante verdiepende links of ander toelichtend materiaal. Ten slotte vindt de raad dat het tijdstip van oplevering van de Turap onvoldoende ruimte geeft om bij te sturen.

2. *Verkenning mogelijkheden tot aanpassing*

2.1. Algemeen

Bij de beoordeling van de elementen die in het kader zijn opgenomen, hebben wij de conclusie getrokken dat het goed is om deze onderdelen van de informatievoorziening in samenhang te bekijken: betere doelen en indicatoren geven houvast en normen voor afwijkingen op inhoudelijk niveau. Verder moet de vorm en tijdigheid verbeteren. Door integratie van de tussentijdse rapportage van het Sociaal Domein in deze vernieuwde rapportage kan nog een verdere slag worden gemaakt in effectievere informatievoorziening.

Binnen de organisatie is de afgelopen tijd nagegaan hoe we tot betere doelenbomen en indicatoren kunnen komen. De concrete invulling van indicatoren blijkt bij de meeste gemeenten een lastige opgave; er bestaan verschillende niveaus van indicatoren (outcome, output, throughput en input) en de neiging is gauw om allerlei indicatoren in te voeren zonder de vraag te stellen of deze iets toevoegen en objectief gemeten kunnen worden. Ook is de vraag of de extra werkzaamheden en dus kosten hiervoor in verhouding staan tot de informatiewaarde. Er bestaat een relatie tussen de doelenbomen en de indicatoren: indicatoren geven informatie over het behalen van de doelen. Bij het beoordelen van de doelenbomen blijkt dat het lastig is al geheel nieuwe doelenbomen te formuleren voor 2019 omdat een nieuw college nieuwe elementen zal inbrengen die de doelenbomen op programmaniveau beïnvloeden. Binnen het Sociaal Domein wordt reeds gewerkt aan een concept meerjarig beleidskader waarin missies, maatschappelijke doelen en indicatoren die hier bij passen aan elkaar worden gekoppeld. Een dergelijke aanpak zou een verfijning van de huidige aanpak kunnen zijn.

Bij het verkennen van bruikbare indicatoren die betrouwbaar kunnen worden gemeten en die ook relevant zijn, hebben we een aantal onderkend op verschillende gebieden. Deze kunnen worden gebruikt als voorbeelden voor nog andere indicatoren, die samenhangen met een nieuw collegeprogramma.

2.2. Indicatoren

De volgende indicatoren zijn onderkend:

Sociaal Domein:

Maatregelen die worden genomen bij het Sociaal Domein hebben vaak invloed op meerdere doelen. Zo werkt het helpen van mensen aan werk ook mee om minder armoede te hebben. Bij het Sociaal Domein wordt gewerkt aan een samenhangend meerjarig beleidskader met missie, doelen en indicatoren. De volgende concrete indicatoren zijn onderscheiden, waarbij als voorbeeld een uitwerking naar missie, doelen en indicatoren wordt gegeven voor de schuldhulpverlening:

1. Armoede en schulden (passend bij doel 6.2.4. van de doelboom: *Versterken van het armoedebeleid met een sterkere focus op preventie. Dit moet leiden tot minder inwoners die in armoede leven*):
 - a. het terugdringen van het niet gebruiken van dan wel het stimuleren van gebruik van voorzieningen (op het gebied van armoedebeleid, deze moeten nog concreet benoemd worden om ze daadwerkelijk meetbaar te maken). Het percentage gebruik van voorzieningen moet in de periode 2018-2020 30% stijgen ten opzichte van het gebruik in 2017 in aantallen gebruikers. Via het CBS kunnen we het potentieel aantal gebruikers achterhalen; het werkelijke gebruik uit onze eigen systemen.
 - b. Schulden:

Missie: Inwoners kracht laten ontwikkelen om zo zelfstandig mogelijk te functioneren

Maatschappelijk doel:

 - Minder inwoners ervaren (schulden) stress
 - Minder inwoners hebben problematische schulden

Maatschappelijk effect-indicatoren:

 - Vanaf 2018 5% daling van problematische schulden per jaar ten opzichte van 2017.
 - % terugval in schulden < 1 jaar daalt
 - % geslaagde SDV trajecten (o.a. bewindvoering)
2. Vangnetfunctie en zelfredzaamheid (passend bij doel 6.2.1.: *Bevorderen van de eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners*):
 - a. We willen het aantal uitkeringsgerechtigden per 1.000 inwoners als percentage terugbrengen met...% ten opzichte van het landelijk gemiddelde (percentage moet nog worden bepaald)
 - b. Jeugd: het gebruik van gespecialiseerde jeugdhulp (in %) willen we terugbrengen ten opzichte van het landelijk gemiddelde met%. (daadwerkelijke percentage moet nog worden bepaald).

Cultuur

Er is ook gezocht naar een voorbeeld op het gebied van cultuur. Als indicatoren zouden dan kunnen gelden:

Bij doelstelling 5.3.:

- Het aantal scholen dat gebruik maakt van het aanbod van Triade en KopGroep Bibliotheken neemt toe van 90% in 2016 naar 100% in 2020.
- Het aantal scholen dat via Triade meedoet aan het programma Cultuureducatie met kwaliteit neemt toe van 9 scholen in 2016 tot 13 scholen in 2020.

Bij 5.3.2

- De jaarlijkse bezoekersaantallen en het aantal deelnemers van activiteiten bij Triade, KopGroep Bibliotheken, het Reddingmuseum en theater De Kampanje neemt toe (in beleidskader staat: groeien ten opzichte van het gemiddelde van de voorgaande vier jaar).

Fysiek domein:

De werkzaamheden in het fysieke domein hebben samenhang met de gebiedsgerichte aanpak. Bij werkzaamheden in de openbare ruimte willen we zoveel mogelijk de burgers van de wijk betrekken. We zoeken daarom naar een goede indicator die betrekking heeft op bewonersparticipatie.

We verwachten dat de verdere uitwerking van de indicatoren naast het collegeprogramma helpt om de doelenbomen te actualiseren en verbeteren. Overigens blijkt dat de indicatoren die we voorstellen vooral het niveau van outputindicatoren te hebben. Dat sluit aan op de eerste W-vraag in de begroting: Wat willen we bereiken.

2.3. Invulling van de vernieuwde Turap

Het werken met concretere en relevantere indicatoren en daarmee samenhangende doelen geeft reeds een inhoudelijke versterking van de Turap. Maar daarnaast verdient de vormgeving en tijdigheid nog nadere aandacht. De uitkomsten van de verkenning zijn:

- Binnen het huidige pakket, waarmee de raad reeds werkt (LPC) kan meer dan nu wordt gedaan worden gewerkt met aanvullingen op de teksten door links, foto's, grafieken en tabellen. Dit moet eigenlijk worden bekeken binnen de internetomgeving, maar als voorbeeld hebben we een PDF-uitdraai daarvan gemaakt, die enige indruk kan geven van wat mogelijkheden zijn.
- Overwogen wordt nog of gebruik moet worden gemaakt van een professionelere tool die kwalitatieve nieuwsbrieven kan maken, waarin informatie op een toegankelijke wijze en in een

moderne vorm wordt aangeboden. Dit brengt in beperkte mate kosten met zich mee en enig extra werk, maar heeft als voordeel dat het voor de raad aantrekkelijker is.

- We zouden naast (negatieve) afwijkingen ook 2 à 3 zaken per programma kunnen benoemen die een belangrijke ontwikkeling dan wel bereikt resultaat toelichten. Dus meer positieve informatie. Dat geeft ook een evenwichtiger beeld van de activiteiten van de gemeente. Overigens kan in een nieuwsbrief de vaste indeling per programma mogelijk worden losgelaten.
- Hiervoor is al aangegeven dat de tijdigheid versterkt kan worden door over te gaan op 3 maal tussentijds (per kwartaal) een nieuwsbrief te verstrekken. De vorm van een nieuwsbrief betekent ook dat die direct na gereedkomen kan worden verstrekt aan de raad. Overigens dient behandeling van de begrotingswijziging die hiermee samenhangt wel bestuurlijk formeel behandeld te worden.

3. *Voorstel*

Voorgesteld wordt om de ontwikkeling van de Turap, doelenbomen en indicatoren verder in te vullen zoals hiervoor is aangegeven bij de komende P&C-producten. En daarbij de uitkomsten van het nieuwe collegeprogramma te betrekken.